

מנחות דף מז

עניין: שאני תודה דרחמנא קרייה שלמים

העמק דבר לנצי"ב ויקרא ז, יג

והענין³⁵, דתכלית תודה שבא על הנס הוא כדי לספר חסדי ה' שגמל עליו³⁶.

ומטעם זה ריבה הכתוב בלחם⁴⁷ ומיעט בזמן אכילת תודה מכל שלמים⁴⁸, היינו כדי שיהיה מרבה ריעים לסעודה אחת ביום הקרבה ויהיה ספור הנס לפני רוב אנשים⁴⁹, וארבע חלות לכהנים שהן המה תלמידי חכמים⁵⁰. ואם כן עיקר אכילה הוא לחם חמץ, דמצה הוא לחם עוני, ואינו נאכל יפה כמו חמץ, כמו שכתבו התוספות זבחים

רש"ר הירש פרשת צו ויקרא ז, יח

הופכים את הבית למקדש ה'. לפיכך, כדרך שתחום המקדש מורחב מבחינת המקום, ומקום חיי המשפחה מתקדש בקדושת המקדש, כך יש הרחבה מבחינת הזמן; והארכת הזמן שניתנה לאכילת שלמים מייצגת את התקדשות חיי המשפחה הרגילים, ואת מיזוגם לתוך קדושת המקדש. ב"שני ימים ולילה אחד", נתוסף היום האזרחי ליום של המקדש, והרי לנו יום שלם לפי שתי דרכים בחישוב היום. הוא מתחיל בבוקר כתחילתו של יום המקדש, ומסתיים בערב כסופו של היום האזרחי. הוא מורכב מיום מבוקר עד בוקר, כפי שנוהג במקדש, ואליו נוסף היום שלאחריו עד השקיעה; מאחר שבגבולין, יום זה שייך אף הוא ללילה שלפניו.

עדיין עלינו לעיין מדוע ניתנה הארכת זמן לאכילת אדם בשלמים. הארכה זו אינה ליום שלם נוסף, שהרי שלמים אינם נאכלים לשני ימים ושני לילות אלא רק לשני ימים ולילה אחד שביניהם. עם שקיעת החמה של היום השני נעשים השלמים נותר, אך הם אינם נשרפים עד ליום המחרת, מאחר ששריפת קודשים מצוותה ביום. נמצא שרק היום שאחר הלילה הראשון נתוסף לזמן הראוי לאכילת שלמים.

אנו יודעים שבמקדש, הלילה שייך ליום שלפניו; ואילו בגבולין, חוץ למקדש, היום שייך ללילה שלפניו. והנה, תכונת היסוד של שלמים היא בכך שבשרם נאכל גם בגבולין, "נאכלין בכל העיר"; שכן הם מורים על קרבת ה' בחיי המשפחה הרגילים, והם

חידושים המיוחסים לרשב"א מו.

על אכילת, ואני נגמגם: ל"ת, ונ"ל לפני מאי דגרים וידי נדרו לא יאל דלריך לפרש ג"כ הדם זרק לשם שלמים כמו הגך דלעיל דכיון דידי נדרו לא יאל הרי אינה תודה ולכך סיימו דשאני נגמג' דר"ל דמאח' דאין חילוק בהני תלחא דיאל ודנטמאה דנפרסה אם קודם שחטה אירע הפסול יביא לחם אחר או אוחו לחם אם יאל ואם לאחר שחט' אירע הפסול הנשאר יאכל כדון שלמים וידי נדרו לא יאל והלחם פסול ואם נפסל לאחר זריקה תורם מן הכשר על הפסול א"כ אמאי עבד

שפת אמת דף מו.

דליכא בליבור. ולהכי נראה יותר כפי' החוס' דבאמת לשם תודה זרק ולהכי משני כיון דקריא שלמים שייך להקריב תודה בלי לחם. רק ידי נדרו לא יאל דהנודר תודה לריך להביא נמי לחם. אבל מותר לשחטה בלי לחם. ולכן הולרכו החוס' ליישב דהא שלמי ליבור נמי קריא שלמים ובפרט למ"ד ככשים עיקר א"כ קרבי לפעמים בלי לחם ומה בכך דהזקקו עם הלחם. ובאמת ל"ע להבין החילוק. וגם מסוגיא דלקמן (מ"ז): מוכח כפרש"י דהכא דלשם תודה פסול כמ"ש חוס' עלמס שם ד"ה והרי תודה. ולפי' החוס' י"ל ג"כ דנאכל כדון תודה יוס וליה. אך יוכל להיות דגם לרש"י אינו נאכל כמו שלמים רק ליום ולילה ולי"ע. ועמ"ש לקמן (מ"ז): עוד בזה:

שפת אמת דף מז:

כסוגיא דלעיל. לכן מ"ש דלמסקנת החוס' אין מסקנת דהכא דלעיל הדרי צי. דיותר נראה דחוס' חזרו כאן ממ"ש לעיל רק פירשו דגם לעיל ה"י קוש"י הגמ' דזרק לשם שלמים וכפירש"י לעיל רק חוס' פליגי עם וכן ס"ל הכא בריש דברייהם ומסקי כפירש"י. ועמ"ש לעיל מזה:

רבי ירוחם פערלא

ספה"מ לרס"ג מצוה נט

לחירונו כלל. וגם במאי דפשיטא ל' דשלמים הבאים מחמת תודה נאכלין לשני ימים ולילה אחד. אינו ברור אל"ל כלל. לפי המנואר בסוגיא דפסחים (פ"ט ע"א) דשלמים הבאים מחמת פסח אינם נאכלין אלא ליום ולילה ט"י"ש. וא"כ גם לשלמים הבאים מחמת תודה נראה דדינס כן. וע"י פסחים (ע"א ע"ב) בחוס' ד"ה לימד ובפ"ק